

non agnoscit gratiam actualis voluntatis, & operis, quæ datur per subministracionem Spiritus sancti ad tentationes vincendas, non vero quod juxta Pelagium fiat peccatorum remissio sine interioris gratiae infusione. Ad III. neg. ant. Nam Conc. Milev. definit, non solum pertinere ad gratiam, quod remittantur peccata, sed etiam quod non committantur: primum fabebatur Pelagius, non secundum. Ad IV. vid. Resp. Ob. I. n. 3.

PROPOSITIO II. Præter habitualem gratiam necesse est ad actus supernaturales actualis adjutorium.

Prob. I. Scripturis. Ps. 26. ait David: *Adjutor meus es tu, ne derelinquas me, neque despicias me &c.* ad quæ verba Innocentius ep. ad Patres Carth. ait: *David adjutorem sibi Deum, & affiditum invocat, ne aliquando illum despiciat, orationibus pronus exoptat, & post pauca: quotidiana prestat remedia, quibus, nisi nitamur, nullatenus vincere humanos poterimus errores.* Eadem habet in ep. ad Patres Milevit. II. Jo. 10. Christus ait Apostolis, *sine me nihil potestis facere.* Ut enim ait Ambrosius apud Aug. de Gr. 45. *Si Petrus lapsus est, quis aliis iure defraudetur?*

Prob. II. ex secunda Araucana Syn. cap. 10. *Adjutorium Dei etiam sanctis semper est implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.* Hinc Cælestinus Romanus Pontifex ep. ad Episcopos Gall. ait: *filios Dei, ut bonum agant paternis inspirationibus tangi.*

Prob. III. ex Patribus. Aug. de Gr. c. 25. ait: *Profecto, ut agant quod bonum est, ab illo aguntur, qui bonus est: & I. de Corr. 2. gratiam singulis necessitatem, inspirationem bone voluntatis, atque operis appellat.* Prob. IV. ratione theolog. I. Justus auxilium gratiae quotidie postulat, sed cur petitur, quod ad nostram pertinet potestatem, si Deus non adjuvat voluntatem? II. Habitus se tenet ex parte actus primi; ergo adjuvat non operationem, sed possibilitatem. III. Adam præter originalem iustitiam indigebat adjutorio actuallì sine quo; ergo a fortiori ejus posteri infirmi.

Dices quævis potentia naturalibus habitibus in actum prodire posse; ergo etiam supernaturalibus. Resp. dist. ant. Cum divino concursum, conc., absque concursum, neg. Et retorquo argumentum: naturalis habitus indiger divino concurso; ergo a fortiori eo indiger habitus supernaturalis.

Dices II. Concilium Milev. definit gratiam, qua iustificari, nemus remissionem peccatorum, sed etiam adjutorium conferre, ne committantur; ergo &c. Resp. neg. cons. Concilium enim ibi damnat Pelagium, qui ait, gratiam iustificationis conferre tantum animæ ornatum, non adjutorium & virtutem, qui quidem ex D. Th. indiger dupliciter, I. Ut corrupta natura

tura

tura sanetur, & elevetur ad opera meritoria. II. Ut a Deo moveatur ad agendum: sic oculus, ait S. P. A., etiam sanus candore lucis eget, ut actu videat.

Dices III. Spiritus sanctus per habitualem gratiam habitat in nobis, sed Spiritus sanctus est omnipotens; ergo omnia possumus per hanc gratiam. Resp. dist. maj. Habitat sanando, & justificando, conc., præbendo virtutem, subdist. Per gratiam habitualem, neg. per actualem, conc. Est enim actualis gratiae munus præbere virtutem, non vero munus gratiae habitualis.

DISSERTATIO II.

De Catholicismo dogmate, atque scholæ placitis circa gratiam Christi.

PELAGIANIS erroribus e diametro opponitur dogma Catholicum, & scholæ doctrina circa gratiam Christi, cuius naturam, partitionem, efficaciam &c. hoc loco investigare curabimus.

CAPUT I.

De gratia natura.

NOT. I. Quamvis naturæ dona, atque ipsa creatio, quia non meritis, sed gratuita Dei bonitate donata est, ut ait S. P. ep. 177. gratia Dei lato modo dici possit, gratiam tamen proprie loquendo dicimus hoc loco, beneficium nobis divina liberalitate collatum, ad comparandam beatitudinem, intellectum illustrans, ac voluntatem inflammandus.

Not. II. Non convenient Theologi in quo actualis gratia natura statuenda sit. Plures Thomistæ in actuosa qualitate constituant, quæ physice nostrum velle operatur, sed licet gratia physice non moraliter voluntatem præmoveat, quid sit illa qualitas non percipitur, nec proinde a Gonzalez, alioque Thomistis probatur. Alii gratia naturam constituant in motibus indeliberatis intellectus & voluntatis, quos aliquis fieri putant, aut a Deo sine nobis, ut Alvarus, Capreolus &c., vel etiam ab animæ potentiis, ut inter alios plures nosfrates. Maignanus in motione Dei actus indeliberatos præveniente. Estius alioque in voluntate ac misericordia Dei nobis intime praesenti. & in nobis gratuito salutares effectus operante: quæ sententia exprimit principium gratiae, non naturam. Sit ergo

PROPOSITIO. Gratia est actus intellectus & voluntatis, sed

sed magis in delectatione, quam in illuminatione sita est, ea que fit motione Dei, qua est ipsa Dei misericordia, & voluntas præbens caritatem, & qualitas dici potest.

Prob. I. pars I. Scripturis, quæ gratiam vocant lucernam, benedictionem dulcedinis, dilectionem, & caritatem (1), id que verbis pulsandi, vocandi, trahendi, sed hæc interiorementis actum designant; ergo &c. II. Cælestinus R. P. ep. ad Gall. Episcopos c. 8.: *Præparatur, inquit, voluntas a Domino, & ut boni aliquid agant, ipse tangit corda fidelium.* III. Trid. Syn. Gratiam vocat, prævenientem Spiritus sancti inspirationem. IV. S. P. l. 2. de Pecc. mer. c. 17. ait, gratia munus esse, ut innotescat quod latebat, & suave fiat, quod non delectabat. V. Accedit ratio theol. Bonum enim non facimus, vel quia latet, vel quia non delectat; ergo gratia intellectum illuminat, & voluntatem inflamat. Prob. II. pars I. ex Prop. 3. c. 5. II. S. P. de Gr. 9. ait: *Plenitudo legis caritas non per legem diffusa in cordibus nostris, sed per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, ut lex per gratiam impleatur;* ergo gratia, qua legem implemus per August. est caritas. Et c. 21. Cum scriptura dicat, Deus caritas est, quare, Pelagius contendit, quod tantammodo possibilitatem habeamus ex Deo, bonam vero voluntatem, & actionem ex nobis: Quasi vero aliud sit bona voluntas, quam caritas; ergo gratia bona voluntatis, & actionis, quam Pelagius negabat, est caritas.

Prob. III. ratione. I. Licit mentis illuminatio beneficium Dei sit mandata ejus ostendens, & mentis tenebras pellens, præstat tamen, ut cognoscamus, quid agere debeamus, non facit, ut faciamus; ergo spectat ad gratiam possibilis, non ad adjutorium operationis. II. Ea gratia est proprie actualis, quam Pelagius nusquam confessus est, atqui Pelagius negavit gratiam per inspirationem flagrantissime caritatis; ergo &c. III. Gratia est radix & principium bonorum operum, atqui non est actus bonus, qui de caritatis radice non sit, ait S. P. de Sp. & lit. 14. ergo &c. IV. Caritas est pondus animi, & illud operamur, quod delectat, juxta illud Poetæ trahit sua quenque voluptas; ergo &c.

Prob. tertia pars, nempe hanc gratiam in motione constare præveniente caritatem, eamque esse increatam, sive Dei benevolentiam inspirantem actum dilectionis, non gratiam crea-

(1) Caritatis nomine, lato insufsum, non vero solum carmodo intelligi quocumque dictatem justificantem, unicuique dilectionis & amoris genus a Deo compertum est.

creatam, & dilectionem ipsam, qua voluntas ad opus bonum movet. Nam S. P. per gratiam caritatem diffundi in cordibus nostris ubique testatur. Cælestinus cit. ep. ait, omnes motus bone voluntatis referri ad Dei gratiam, qua preparatur voluntas. Gratia vero ex parte nostra est gratuitus ipsius divinitatis affectus, sive amor & delectatio. Hinc S. Thomas I. 2. q. 100. ait, in eo, qui dicitur gratiam Dei habere, significatur, esse quidam effectus gratuita Dei voluntatis; ergo gratia, qua per D. Th. ex parte Dei est Dei misericordia, per quam interior motus mentis operatur, ex parte nostra est gratuitus ejusdem voluntatis effectus, est motus animi, amor, caritas, delectatio &c.

Prob. quarta pars. Quamvis enim gratia per D. Thomam sit motus animi (motus autem non est qualitas, sed actus personæ Peripateticos), si tamen qualitatibus nomine id intelligas, quod non pertinet ad naturam, illamque aut adjuvat, aut perficit, aut exornat, certum est, gratiam esse de genere qualitatum: quia homo gratia præventus virtutem habet supra naturæ vires, & potest supernaturalem beatitudinem adipisci; ergo &c.

Corollarium. Ex his constat optimam esse gratiæ definitiæ ab Augustino traditam l. 4. ad Bonif. c. 5. *Gratia est inspiratio dilectionis, ut cognita sancto amore faciamus.* Deus enim dilectionem inspirans est gratia ex parte Dei spectata, sive voluntas, ac misericordia Dei, sive Deus ipse bonam voluntatem inspirans. *Inspiratio dilectionis* est Dei motio intellectum illuminans, & inflammans: sed caritas, quæ nobis inspiratur, est motus animi, & sancta delectatio trahens ad opera salutaria, & faciens, ut faciamus; ergo ex parte nostra gratia vere & proprie in caritate consistit.

Ob. I. Gratia est necessaria ad omne opus bonum; ergo etiam ad caritatem, qua est opus bonum. II. Gratia prævenit caritatem; ergo non consistit in caritate. III. Caritas est actus supernaturalis: ergo præsupponit principium intrinsecum. IV. Gratia est illuminatio, inspiratio &c.; sed hæc vim effectricem designat, cuius ope anima illuminatur; ergo &c. V. Per gratiam Deus operator in nobis sine nobis; sed caritas sine voluntate non producitur; ergo &c. VI. Intellectus ad supernaturaliter operandum egit qualitate intrinseca, ut est fides, lumen propheticum, vel gloria &c.; ergo & ex parte voluntatis necessaria est, ut bonum velit & diligat.

Resp. ad I. dist. min. Est bonum primum & radix aliorum, quod a Deo inspiratur subministracione Spiritus sancti, conc., secus, neg. Ad caritatem ergo necessaria est gratia increata, id est

idest Dei voluntas mentem illuminans, & inflammas: ad alia vero bona necessaria est ipsa caritas. Ad II. neg. cons. *Caritas enim, qua Deus diligit nos, preuenit caritatem, qua nos eum vicissim diligimus*, ait Estius in 2. Sent. dist. 26. Ad III. dist. cons. *Praesupponit &c.*, idest intimam Dei motionem, conc., qualitatem a Dei motione diversam, neg. Vide prob. quartam. Ad IV. dist. min. Vim effectricem designat, si spectetur ex parte Dei, conc., ex parte nostra, neg. Vid. coroll. Ad V. dist. min. Sine voluntate tamquam principio vitali non producitur, conc., sine voluntate, idest ob meritum aliquod naturale, neg. Ad VI. Resp. eandem esse de intellectu, ac de voluntate rationem, atque actualem fidei illuminationem, & propheticum lumen nil aliud esse, quam mentis illustrationem a Deo productam, eaque relate ad Deum est ejus praesentia tenebras pellens, relate ad mentem nostram est hujus irradatio & motus.

C A P U T II.

De vario gratiarum genere.

NO^T. I. *Gratia dividitur in gratis datam, & in gratum facientem.* Prior ad proximorum utilitatem Dei liberalitate tribuitur: secunda ad eorum salutem ordinatur. Quamvis enim gratia quævis sit gratis data, sic tamen dicitur communiter, quæ hominem non reddit Deo gratum, vel formaliter, ut gratia habitualis, vel dispositiva, ut actualis.

Not. II. *Gratia alia est præveniens, alia subsequens.* Prima est, qua Deus operatur in nobis primum sanctæ cogitationis & dilectionis motum. Secunda, quæ priorem motum subsequitur, ut homo opus salutare perficiat. De prima habetur Ps. 58. *Misericordia ejus prævenit me;* de secunda Ps. 22. : *Misericordia tua subsequetur me.* Primo enim Deus mentem illustrat, & pium desiderium inspirat. Deinde sanat languorem animi, ad opus adjuvat, regisque ut illud perficiat, tandem perseverantiam largitur, & coronat in misericordia. *A*lia ergo sanctæ dilectionis inspiratio ad prævenientem gratiam spectat, alia ad subsequentem. *Gratia præveniens* dicitur etiam ab Augustino *gratia operans*, sicut *gratia subsequens cooperans* appellatur. Illa enim operatur primam bonam voluntatem, hac vero bona desideria executioni mandantur. *Ut velimus,* ait S. P. de Gr. & Arb. 17., *operatur incipiens, qui voluntibus cooperatur perficiens,* ut *velimus* sine nobis operatur, *cum autem sic volumus,* ut *faciamus nobiscum cooperatur.* Eadem gratia præveniens, prout animum excitat a somno vitiorum,

rum, *excitans* appellatur, prout adjuvat excitatum, ut opus bonum perficiat, dicitur *adjuvans*. Quæ gratiarum nomina saepe extant apud Augustinum, in Concil. Arausic. & Trid.

Not. II. *Celebris est actualis gratia divisio in sufficientem & efficacem.* *Sufficientis* dicitur a Molinianis, quæ voluntati dat posse, neque effectum producit, nisi a voluntate determinetur. Ad hoc autem non indiget gratia victrixi, quæ dat etiam velle. Porro gratia sufficientis, si detur in aliquibus circumstantiis, in quibus sequimur vocantem, dicitur *gratia congrua*. *Gratia ergo sufficientis* Molinistice est ipsum adjutorium *sine quo* Adæ innocentem collatum: unde Molina gratiam conditoris in gratiam salvatoris commutavit. Verum cum in hoc infirmitatis statu necessarium sit auxilium ab intrinseco efficax, datur etiam in hoc statu gratia sufficientis: sed hæc in sensu Thomistico, & Augustiniano dat posse, non velle, vel ita invalidum, ut carnis cupiditatem, nisi supervenientes gratia victrice, non vincat. Tales sunt inspirations, & pia desideria, quæ cor impii excitant, non continuo convertunt, *nondum enim idonea sunt ad superandam priorem, voluntatem, veritate roboratam*, ut in se expertus est S. P. ex l. 8. Conf. c. 5.

Hinc sequitur I. *Gratiam sufficientem semper effectum producere, nempe pium desiderium, & bonam voluntatem, sed invalidam, cui arbitrium resistit.* Sequitur II., *gratias, quæ in uno est sufficientis, in altero minus pervicaci esse efficacem.* III. *Eadem esse efficacem relate ad unum, ex gr. ad orationem, non relate ad alterum, puta ad totius legis observantiam.* IV. *Omnem gratiam etiam minimam esse in se ad bona opera sufficientem, cum tribuat voluntati posse obicem superare;* ut autem velit, requiritur in hoc statu gratia efficax: quæ semper cum effectu coniuncta est, quæque dat posse & tantum velle, ut *carnis voluntatem* vincat. Hanc S. P. de Corr. & Gr. c. 12. appellat adjutorium *quo*, eamque explicat exemplo beatitudinis, qua homo sit continuo *beatus*, sufficientem vero exemplo alimentorum, sine quibus non possumus vivere, nec tamen cum iis vivimus, si mori velimus.

Not. IV. *Plurium Thomistarum sententiam in eo ab Augustiniana differre, quod, licet utraque gratiam efficacem ab intrinseco admittat, Thomistæ tamen nolunt in eadem gratia gradualitatem admittere, & gratiam, quæ in uno est sufficientis & inefficax, non posse in altero esse efficacem docent, quia gratia sufficientis, & efficax inter se specie differunt.* Nos vero eandem numero gratiam, quæ ex. gr. in Tyrus non ita obduratis foret efficax, in Bethsaitis pervicacioribus inefficacem esse contendimus, nec id derogare gratia efficacia,

nam, quod cupiditas supererit, id præstat Deus beneplacito voluntatis suæ: quodve hæc delectatio modo sit vicitrix, modo invalida ostendit liberalitatem beneficiorum Dei, qui ubi vult spirat: quæ sententia a Janfentiano errore quam longe absit. Sit itaque

PROPOSITIO I. Gratia est inspiratio sanctæ dilectionis, neque a caritate actuali distinguitur.

Hæc Thesis, cum sit Augustini, ut supra probatum est, a Janfentiano errore distat omnino.

PROPOSITIO II. Graia efficax est vicitrix delectatio, sive caritas, quæ vincit contrariam cupiditatem.

Et hæc defenditur a catholicis innumeris: & prob. I. ex Augustino, qui l. de Corr. & Gr. c. 2, loquens de gratia hujus statutus, ait: Secunda plus potest qua etiam sit ut velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. Et c. 12. ait: Eis non solum dat, adjutorium, quale primo homini dedit, sine quo &c. sed in eis etiam operatur & velle; tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur, ut velint; ergo &c.

Resp. Adverfarii, Aug. vel loqui de habituali delectatione, vel de ea, quæ non prævenit voluntatem, sed ex ejus electione consequitur. Sed prima responsio falsa est. Nam S. P. ibi loquitur de adjutorio operis ad iustitiam comparandam, perficiendamque, de quo cum Pelagio disceptabat, sed hoc adjutorium non est gratia habitualis; ergo &c. Secunda ex iisdem locis revincitur. Nam S. P. vicitricem delectationem & caritatem requirit, ut velimus, & diligamus; ergo ea delectatio prævenit, non sequitur, nisi cum voluntas huic delectationi præmoyenti obtemperat. Unde S. P. de Gr. & arb. c. 17. ait: Ut ergo velimus sine nobis operarur, cum autem sic voluntus, ut faciamus, nobiscum cooperatur. Si itaque gratia spectetur ex parte Dei prout caritatem inspirat, non est cum nostra deliberatione conjuncta, quo sensu ait S. P. ut velimus, sine nobis cooperatur, si spectetur ex parte nostra, est ipsa dilectio præveniens a Dei inspiratione simul & voluntate nostra promota intime ab ipso Deo. Prior omnem deliberationem nostram antervertis, altera cum ipsa deliberatione conjuncta est, relate ad opera meritoria, quæ consequuntur.

Prob. II. Scripturis. Ps. 118. habetur Viam mandatorum tuorum cucuri: cum dilatasti cor meum. Item Ezech. 36. Spiritum novum ponam in medio vestri, & auferam cor lapideum, & faciam ut in præcepis meis ambulez, & operemini; ergo &c. Tandem Jo. 6. Christus ait: Nemo potest venire ad me, nisi Pater traxerit eum; atqui animus trahitur voluptate, & delectatione,

tione, ut docet S. P. tr. 26. in Jo. ex Cant. 1. Trahe me post te, curremus &c. dicens: Videte quomodo trahit Pater: docendo delectat, non necessitatem imponendo; ergo &c.

Prob. III. ratione. Si enim voluntas voluptate trahitur, & nemo sequitur quod non delectat, ut ait S. P. l. 1. ad Simpl.; ergo gratia efficax, qua ira trahimur, ut non repudiamus, tantum inspirat delectationem, ut pugnantem superet cupiditatem. Deinde quodvis malum exoritur per Augustinum Serm. 6. de Verb. Ap. ex illicita delectatione, ergo bonum oritur ex licta.

PROPOSITIO III. Delectatio modo est efficax, modo inefficax, & habet gratia gradus suos.

Prob. I. ex Aug. l. 2. de pecc. mer. c. 5. ubi ait: Cur autem illum adjuvet, illum non adjuvet, illum tantum, illum non tantum, penes ipsum est aequitatis ratio, & excellentia potestatis. Et c. 17. Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam, poterit autem cum magnam habuerit, & robustam. Quod enim martyres magna mandata fecerunt, magna voluntate, hoc est magna caritate fecerunt, de qua Dominus ait, maiorem caritatem &c. Et Serm. 17. de V. A. ait, in amanda iustitia gradus esse proficientem. Quod explicat exemplo impudici adolescentis, qui 1. oculos injicit in alienam mulierem, 2. amat libere, sed quia timet, cupit latere, 3. audacior factus timorem exxit. Ita iustitia 1. ostendit se oculis cordis, & inspirat fervorem amatoribus suis. 2. Contemnitur quidquid aliud delectabat, sed nondum pellitur timor. 3. Perficitur caritas, & cor amat, ardet, seruet, calcat, frangit &c. Ita S. P. ergo &c.

Prob. II. ratione. I. enim gratia efficax est medicinalis, & sanans, sed infirmitas, & concupiscentia major est, vel minor; ergo magis, vel minus potens medicamentum. Prob. min. Aliquando enim pertinens excitatur in nobis cupiditas, aliquando vehemens, & robusta, ut in ea fortiores Uro permittere succumbant, ita gratia motus & inspirationes modo vix sentiuntur, modo animum vehementer pulsant, tantoque ardore voluntatem inflammant, ut cruciatus, & mortem contemnat. Deinde quis credit, patet esse gratia gradus in martyre, qui terribilia supplicia suffert, & in eo, qui vix leviorem injuriam sustinet? ergo &c.

Prob. III. ex Aug. conversione, I. enim, ut ipse fateatur l. 6. Conf. 5. patiebatur in cupiditatibus amarissimas difficultates. II. Stimulis internis agebat eum Dominus. III. Rapiebatur ad Deum decure ejus, moxque diripiabantur ab eo pondere suo. IV. Due voluntates carnalis & spiritualis confligebant inter se. V. Convertit eum Dominus, ut nec aliquam spem quereret seculi hujus,

ergo gratia habet gradualitatem, nec est semper effectrix ob
reluctantem concupiscentiam, & liberum arbitrium, & sepe
reficit. Interdum tamen, ut parcat, non a circumstantiis lo-
ci, vel temporis, sed a mero suo beneplacito pendere, quod
necum magis, alterum minus adjuvet, voluntatem nostram ob-
caecat & reluctantem prævenit potentissima caritate, duri-
tatem frangit, & producit mel de petra &c. ut constat de Pau-
lo, alisque; non ergo derogat sententia nostra gratia efficaci,
aut absolute Dei voluntate.

PROPOSITIO IV. Hæc nostra doctrina nihil commune habet
cum hæresi Janseniana.

Prob. Etenim Janseniana hæresis efficaciam gratiæ statuit in
victriæ delectatione (1), sublata deliberatione, & indiffe-
rentia

(1) Systema duarum delecta-
tionum pro eradicando superiori-
tate viciæ an. 1580. a Vas-
quesio excogitatum esse, & ab
eo catholice propugnatum, an-
nis circiter 60. ante vulgatum
Jansenii opus, imo ante exortas
seu Lovaniæ, seu Romæ contro-
versias de gratia, novissime pro-
pugnarunt S. J. Theologi in suis
Phebus Romæ habitis anno
elapso 1766. ubi assertur, do-
cuisse Vasquesium ad omne opus
bonum necessariam esse delecta-
tionem relative superiorum, que-
trabit infallibiliter bonum opus,
eamque ex Augustino appellasse
victriæ delectationem. Quod si
sancta delectatio minor sit, ne-
cessario prævalere contraria ter-
renam delectationem. In suo hoc
systemate salvam esse libertatem,
eo quod ea major delectatio in
suo graduum excessu, & superio-
ritate dependens sit ex arbitrii li-
bertate. Idem systema tamquam
falsum rejiciunt laud. Theolo-
gi, quemadmodum illud acriter,
nulla tamen iniusta theologica cen-
sura, rejectit. P. Suarez, cui
consentient omnes S. J. Scripto-
res, ex quibus nemo unus am-

plexus est Vasquesii sistema. Con-
stat ergo, non disistentibus ad-
versariis, systema istud & ca-
tholicum esse, & a viro catho-
lico propugnatum. Quod vero
tamquam falsum illud in Vas-
quesio rejiciant, parum id nostra
refer. Falsum fortasse dici pos-
set in eo, aliquin doctissimo
S. J. Theologo, ob incohären-
tiam aut pugnam principiorum.
Nos autem non Vasquesium,
aut Jansenium in hac contro-
versia sequimur, sed Augustini-
num, quem hujus doctrinæ pro-
pugnatorem fuisse Prop. I. mon-
stratum est. Nec privatorum ho-
minum judiciis, sed ecclesiæ de-
finitionibus movemur, quibus
innixi putum Augustini sys-
tema, non Vasquesii, aut Janse-
nii placita sequi gloriamur. Tria
ergo duarum delectationum sys-
temata distingui debent, 1. re-
cens est, & mere scholasticum
a Vasquesio inductum principiis
inter se contrariis subnixum,
adeoque ruinosum & falsum.
tamen nulla theologica centura
fuerit inustum. 2. recentius &
Jansenianum a Vasquesio qui-
dem acceptum, sed errore au-
sum,

tentia liberi arbitrii, sed licet nos indeliberatam esse dicamus
hanc delectationem, prout inspiratur a Deo, tamen per pri-
mum actum indeliberatum nos nihil metiri dicimus, nisi ac-
cedat deliberatus arbitrii consensus, cum meritum haberil nequeat
sine indifferentia libertatis). Atque hæc delectatio victrix con-
juncta est cum deliberatione relate ad opera, quæ fiunt ab
arbitrio hac delectatione excitato, non enim in iis operibus
nobis proponitur bonum sub omni ratione boni, ut beatis in
Patria; ergo remanet indifferentia judicij, & vera libertas; ut
dictum est l. 5. c. 13. Reg. 6. Itaque ex hac victriæ delectatione
sequitur infallibilitas effectus, eo quod animus amplectatur bo-
num, quod magis delectat, sed sequitur libere, quia nullum bo-
num est in hac vita, in quo aliqua ratio mali apprehendi non
possit. Quod si aliqui ex nostris tenent, nos posse metiri etiam
per primum actum dilectionis, quem in nobis excitat gratia
efficax, tenent etiam, hunc actum esse deliberatum, & cum
indifferentia judicij; ergo a Janseniano dogmate recedunt. Eodem
modo ab eo recedimus circa gratiam inefficacem. I. enim di-
cimus gratiam omnem, sive magnam, sive parvam esse gra-
tiæ Christi. II. dari gratiam inefficacem, cui voluntas refi-
nit.

stum, atque ob inductum liber-
tatis excidium in tertia propo-
sitione Janseniana damnatum
atque proscriptum. 3. Verutis-
simum, & Augustinianum ab
Apostolo acceptum, & ab Au-
gustino validissime propugna-
tum, nullum habet cum Vas-
quesiano, aut Janseniano dog-
mate connexionem, nec liber-
tatem lädit, sed adstruit, adeo
que catholicum est, & frusta
censuris proscinditur. Quæ cum
sedulo animadvertisserent Clerici
Regulares S. Pauli in collegio
S. Catolici ad Catinarios hanc
Thesim num. 21. eodem anno
1766. publicè propugnarunt. Ex-
positum systema, quod dua-
rum delectationum appellari
solet, nullus ejusdem propu-
gnator catholicus fatetur cum
damnato Jansenii systemate
convenire, quinquo longissime
recedere quicquid ostendat. In

eo enim Jansenianum systema
damnatum fuit, quod a dele-
ctione superiori voluntate
necessario ad operandum deter-
minari constituta, a quo be-
reto principio cum reliquis
systematis duarum delectatio-
num propugnatoribus catholi-
cis quantum alieni simus ex
supradictis appareat, ita ut nec
inquirendo, & ratiocinando ex
opinione nostra eruiri possit, nor-
dari gratiam pure sufficien-
tem, non satis salveri veram
libertatem a necessitate, aut
uno verbo sequi. 5. damnatae
Jansei propositiones, nisi for-
tasse quis veller, & sufficien-
tem gratiam, & libertatem
arbitrii Molinisticæ sensa esse
admittendam. At nemo, ut
putamus, contendet, Molinae
placita pro dogmatibus ecclæ-
siæ catholicæ esse recipienda.

Sit. III. per gratiam sufficientem datur nobis veram, & propriam potestate implendi mandata, sed non ita expeditam, ut ad pōendum actum non sit necessaria gratia efficax. Si ergo Jansenius his limitibus parvam, & inefficacem delectationem continuisset, non declinasset ad errores ab Ecclesia proscriptos, quos Innocentius XII. Augustini ac D. Th. discipulis proveruit esse appingendos, nisi constet, eos aliquem ex s. Propol. damnatis docuisse.

Ob. I. Principium bonorum operum est timor Domini; sed timor Domini non est caritas, & delectatio; ergo non omnis gratia est delectatio. Resp. dist. min. non est caritas, & delectatio, & tamen a gratia excitatur, quæ est caritas, conc., & non excitatur, neg. Timor utique non est delectatio, illius enim objectum est poena, hujus beatitudo. Verum timor, & amor idem principium habent, sive spectetur voluntas, quæ timet & amat, sive Spiritus S., qui timorem & amorem inspirat, sive gratia, a qua timoris & amoris est actus. Quare timor sanctus non sine aliquo amore excitatur, ipse tamen non est amor, quia sicut in rigore justitiae, & nondum ascendit ad summum boni iucunditatem, sed timor sternit viam caritati, & incipit quod durum erat amari, & dulcescit Deus, ait S. P. Ps. 127. Ita gratia timorem, timor caritatem praedicit, & illa est bonorum principium, timor dispositio remota ad justificationem, caritas vero proximior.

Ob. II. Delectationem superiorem interdom sentimus, nec gratiam efficacem habemus, ut constat ex Aug. 8. Confess. 8. ubi ait: Non faciebam, quod incomparabili affectu amplius mihi placebat; ergo est delectatio sine gratia. Relp. neg. ant. Aug. enim ibi loquitur de eo, quod illi magis placebat relate ad corporeos actus, scilicet capillos vellere, frontem percutere &c. non vero relate ad concupiscentiam. Rationem ergo reddens, cur ante conversionem plures actus, & si minus in se delectabiles efficerit, ut capillos vellere &c., nec obsequeretur mortibus bona voluntatis longe delectabilioribus, ait, actus illos id eo efficerit, quia voluntas ex toto volebat; at contra mortibus S. delectationis, licet fervidioribus, ob pravam confuetudinem resistebat pugnaciter: quare in his partim volebat, partim nollebat, idque gratia illa erat efficax respectu indeliberata delectationis, qua Augustini cor rangebatur, & inefficax respectu conversionis, ad quam invitabatur. Ubi nota, nos interiori gratiae persæpe resistere, quia licet fiat in nobis bona voluntas, hanc tamen non exequimur ob carnis cupiditatem.

Ob. III. S. Th. 3. p. q. 62, ait: Minima gratia potest resistere

cui-

cuilibet concupiscentie (1); ergo non habet gradus relate ad ipsam. Resp. cons. Loquitur enim D. Th. de gratia justificationis, quam conferabant vetera sacramenta; gratia ergo sanctificans licet minima omnem concupiscentiam reprimit, dummodo actualis præsto sit, quam D. Th. præter habitualem admittit. Sicut ergo ibi non excludit S. D. gratiæ prædeterminationem, ita nec gradualitatem.

Ob. IV. Ex nostra sententia sequitur I. non dari in hoc statu, auxilium sufficiens ab efficaci distinctum, sed hoc est hæreticum; ergo &c. Probatur maj. Si enim gratia in inspiratione dilectionis sita est, opus est, ut ubi sit gratia, ibi sit & dilectio, & illius semper producatur effectus; ergo &c. Sequitur II., non dari gratiam efficacem ab intrinseco: ergo &c. Probant, hæc enim semper cum effectu conjuncta est, sed posita majori concupiscentia redditur inefficax; ergo &c. Sequitur III. gratiam non esse efficacem ex absoluta Dei voluntate, sed ex nostra dispositione; sed hæc est congruistarum sententia; ergo &c.

Resp. ad I. Neg. maj. Ad prob. dist. ant. semper sortitur aliquem effectum, id est pium desiderium & sanctam delectationem indeliberatam, conc. semper plenam, & deliberatam voluntatem, aut opus efficit, ad quod ordinatur, neg. Ut enim observat Alvarez l. 3. de Auxil. dist. 8. Omne auxilium sufficiens comparatione unius actus semper est efficax respectu alterius, ad quem decreto absoluto destinatur, v.g. auxilium sufficiens ad actu fidei efficaciter producit pias cogitationes &c. Differt autem sententia nostra toto cœlo ab errore Janseniano. Is enim parvam, & invalidam voluntatem torpente assilit remansuram, nisi submittetur tam vivida delectatio, quæ arbitrium trahat indeclinabili necessitate, itaut iis, quæ ea carent, conferatur gratia inefficax, non ut convertantur, sed ut Deo vocanti fatali necessitate repugnantes evadant iniquiores. Unde hoc errore imbuti in eam blasphemiam erupere: a gratia sufficiente libera nos Domine. Nos vero dicimus, gratiam sufficiensem, licet ad actu non trahat, ad illum tamen excitare, ad quem etiam, nisi reluctaretur perversa voluntas, efficax esset: non enim a Deo consertur, ut homo torpescat, sed ut nitatur ad opus, studeat que orando majorem gratiam impetrare. Deinde in nostra sententia

(1) Observa, D. Thomam 1. 2. q. 109. art. 9. habituali gratiæ quod justificanti, & sananti non denegat. Sed eti S. D. de actu tribuere efficaciam sanandi naturam corruptam, habituale documentum, per quod natura corrupta eam considerare ex parte Dei, non ex parte subjecti, in quo sanatur. Nil in rum ergo S. D. gratia plures producit effectus id habituali gratiæ tribuere,